

همه چیز درباره‌ی فرآیند استهلال

گزارش‌هایی که به دفتر سایر مراجع نیز می‌رسد، هیچ شائبه‌ی سیاسی در مورد آن حس نکردم و مقام معظم رهبری و سایر مراجع این موضوع را جزء دین مردم می‌دانند و چیزی بیشتر از این نیست.

گزارش‌هایی که به دفتر سایر مراجع نیز می‌رسد، هیچ شائبه‌ی سیاسی در مورد آن حس نکردم و مقام معظم رهبری و سایر مراجع این موضوع را جزء دین مردم می‌دانند و چیزی بیشتر از این نیست.

با حجت‌الاسلام موحذنژاد، عضو ستاد استهلال دفتر مقام معظم رهبری درباره چگونگی فرآیند استهلال ماه‌های قمری و نحوه انجام کار ستاد استهلال دفتر مقام معظم رهبری به گفت‌وگو نشستیم.

[*] مسئله‌ی رؤیت هلال ماه شوال در زمان معصومین علیهم‌السلام به چه ترتیبی بوده است و آیا در زمان حضور ایشان نیز مشکلی در این مسئله به وجود آمده است؟

زمانی که به روایات نگاه می‌اندازیم، درمی‌یابیم که گاهی اوقات این مسئله موجب بروز اختلاف می‌شد و برخی افراد اعلام می‌کردند که هلال، رؤیت و اول ماه شده است و برخی هم قبول نداشتند یا اینکه افرادی جهت دیدن هلال می‌رفتند، اما موفق نمی‌شدند و عده‌ی کمی (دو یا سه نفر) هلال را می‌دیدند. به‌رحال در بسیاری از اوقات هلال باریک است و ممکن است به چشم خیلی‌ها نیاید و علاوه بر این زمان هم کوتاه است و صاف یا ابری بودن هوا نیز بر آن مؤثر است که با در نظر گرفتن این موارد درمی‌یابیم که اختلاف طبیعی است. در روایات هم آمده است که اگر هلال ماه رؤیت نشد، ماه را سی‌روزه به اتمام برسانند. روایت جالبی هم وجود دارد که در زمان امیرالمؤمنین علیه‌السلام مردم برای ماه مبارک رمضان از هلال تا هلال روزه گرفتند و بعد حساب کردند و دیدند که از هلال تا هلال تنها ۲۸ روز شده است. پس از آن حضرت امیر دستور دادند که جارچی‌ها به مردم اعلام کنند که یک روز قضا کنند؛ چراکه ماه کمتر از ۲۹ روز هم نیست. این از جمله مثال‌هایی است که نشان می‌دهد این اختلاف رؤیت هلال در زمان ائمه هم وجود داشته است.

در روایات اهل تسنن نیز چنین موضوعی دیده می‌شود. مثلاً در زمان خلیفه‌ی دوم که عده‌ای برای استهلال رفته بودند، با یک پیرمرد مواجه شدند که می‌گفت هلال را دیده است، اما بقیه‌ی افراد هلال را نمی‌دیدند. سپس خلیفه‌ی دوم نگاهی به پیرمرد انداخت و متوجه شد که یکی از موهای ابروی پیرمرد بر روی چشم‌هایش افتاده است و پیرمرد تصور می‌کرد که هلال ماه است. خلیفه به او گفت که ابروهایش را مرتب کند و دوباره ببیند که پیرمرد متوجه اشتباه خود شد.

[*] طول و عرض جغرافیایی چه تأثیری بر رؤیت هلال ماه در نقاط مختلف کره‌ی زمین دارد؟

یکی از مباحثی که بر دیدن هلال ماه اثر می‌گذارد، بحث ضخامت هلال است، بدین معنا که هرچه هلال ضخیم‌تر باشد، دیدن آن راحت‌تر و هرچه نازک‌تر باشد، رؤیت آن نیز سخت‌تر است. طبیعتاً هرکجا که غروب آفتاب آن نیز دیرتر باشد، هرچه که ماه از زمان «مقارنه» (که ماه از خط فاصله میان زمین و خورشید عبور می‌کند) بگذرد، هلال ضخیم‌تری در هنگام غروب می‌توان دید و در چنین حالتی اگر زمان مقارنه گذشته باشد، اگر هلال ماه در ژاپن دیده نشد، توقع آن است که در تهران (که غربی‌تر است) شرایط رؤیت بیشتر فراهم باشد. بنابراین درباره‌ی تأثیر طول جغرافیایی اصطلاحاً گفته می‌شود که هرچه طول جغرافیایی غربی‌تر باشد، در آن منطقه احتمال رؤیت بیشتر است؛ چراکه زمان بیشتری از مقارنه می‌گذرد و ضخامت هلال بیشتر می‌شود، کمااینکه هرچه از اول ماه می‌گذرد، بر ضخامت قرص ماه افزوده می‌شود.

مطلب دیگری که بر رؤیت هلال اثر می‌گذارد، بحث ارتفاع ماه از افق است؛ یعنی می‌خواهیم هلالی را ببینیم که به لبه‌ی افق بسیار نزدیک است. باید فاصله‌ی کمی از سطح زمین را نگاه کنیم و دیدن چنین هلالی نیز سخت‌تر می‌شود؛ چراکه وقتی خورشید را در وسط آسمان ببینیم، چشم را می‌زند، اما در هنگام غروب یا طلوع می‌توان قرص آن را تشخیص داد و همین موضوع در مورد ماه هم صادق است و اگر ماه به لبه‌ی افق برود، دیدن آن سخت‌تر می‌شود.

آن چیزی که در ارتفاع ماه تأثیرگذار است، عرض جغرافیایی است؛ یعنی ممکن است در جایی ماه را با فاصله‌ی خوبی از افق ببینیم، اما در همان لحظه در جای دیگر، غروب آفتاب اتفاق بیفتد و آن‌ها هلال ماه را لبه‌ی افق نبینند و کار برای آن‌ها سخت شود و این دو موضوع (طول و عرض جغرافیایی) با یکدیگر بر رؤیت هلال اثر می‌گذارند و اینکه بعضی افراد، تنها یک عامل (مانند طول جغرافیایی) را در نظر بگیرند، آن‌ها را به اشتباه می‌اندازد و میزان تأثیر دقیق طول و عرض جغرافیایی در دیدن یک هلال را محاسبات دقیق نجومی مشخص می‌کند که نتایج این محاسبات در جداول و نقشه‌هایی می‌آید.

[*] در ایران چطور؟ آیا نقاط جنوبی ایران دارای طول و عرض جغرافیایی مشترک با نواحی شمالی است و آیا این موضوع بر رؤیت هلال در یک منطقه و عدم رؤیت در مناطق دیگر اثر نمی‌گذارد؟ چگونه رؤیت هلال در یک منطقه را به مناطق دیگر تسری می‌دهیم؟ (درحالی‌که دارای طول و عرض جغرافیایی مشترک نیستند).

در ایران نیز ممکن است چنین اتفاقی بیفتد که در بخش‌های جنوبی کشور، هلال موقعیت بهتری داشته باشد (مانند فارس، هرمزگان، کرمان و...) اما در شمال کشور بسیار سخت دیده شود و یا گاهی اصلاً دیده نشود. البته اینکه در جنوب دیده شود، اما در شمال ایران اصلاً دیده نشود، بسیار کم اتفاق می‌افتد و حداکثر، آن است که در شمال به سختی دیده می‌شود.

در اینجا دو مسئله وجود دارد: یکی استخراج تقویم رسمی کشور و دیگری فعالیت‌های ستاد استهلال. کار ستاد از این قرار است که گزارش‌هایی تنظیم کرده و خدمت رهبر انقلاب ارائه می‌کند و وارد این مقوله نمی‌شویم که اول ماه کی است. صرفاً گزارش‌ها را خدمت معظم‌له ارائه می‌دهیم و تشخیص با ایشان است. البته غیر از گزارش‌ها، پیش‌بینی‌های کارشناسان را نیز در اختیار ایشان قرار می‌دهیم و بنابراین ایشان گزارش پیش‌بینی کارشناسان و گزارش‌های عملی رؤیت را نیز در اختیار دارند و بر مبنای آن تصمیم‌گیری می‌کنند و ستاد دخالتی در این موضوع ندارد.

[*] مبنای فقهی رهبر معظم انقلاب در اثبات رؤیت هلال ماه چیست و چرا گاهی اوقات شاهد بروز اختلاف در میان برخی مراجع تقلید هستیم؟

الحمدلله در سال‌های اخیر، روند کار بسیار مثبت است و گزارش‌هایی که به دفاتر مراجع می‌رسد و اعلام‌هایی که می‌کنند، اساس بسیار دقیقی دارد و این نکته خیلی مهم است. علاوه بر این مجموعه فعالیت‌های خوبی که رصدگران کشور (اعم از فعالیت، آموزش و...) انجام داده‌اند، موجب آن شده است که گزارش‌های صحیح به دفاتر مراجع و آقا ارسال شود. اما یک اختلاف فتوایی باقی می‌ماند و آن اینکه نظر آقا این است که اگر هلال با ابزار دیده شود، قابل قبول است و رؤیت حاصل شده است. به زبان ساده، این سخن بدان معنا است که اگر کسی پشت عدسی دوربین یا لنز تلسکوپ هلال را ببیند، مانند کسی است که دوست خود را با دوربین روی کوه دیده است و نمی‌توان گفت که دیدن صورت نگرفته است. اما برخی از مراجع، رؤیت با چشم غیرمسلح را قبول دارند و بر این باورند که فقه آنچه در عرف در زمان معصومین علیه‌السلام برای رؤیت وجود دارد، تأیید می‌کند. برخی از مردم هم فکر می‌کنند که این موضوع به امروزی یا غیرامروزی بودن مراجع برمی‌گردد و این در حالی است که این موضوع صرفاً به مبنای فقهی مراجع بازمی‌گردد. بنابراین ایشان با توجه به مبنای خودشان اول ماه را اعلام می‌کنند و سایر مراجع نیز بر اساس معیارهای خود عمل می‌کنند.

نکته‌ی دیگر آنکه ایشان بر این باورند که اگر هلال، پیش از غروب نیز دیده شود، قابل قبول است. این نظر ایشان البته در میان برخی مراجع نیز دیده می‌شود.

[*] در صورت بروز اختلاف میان نظر مراجع تکلیف مردم چه می‌شود؟ آیا باید به حکم مرجع تقلید خود رجوع کنند یا حاکم اسلامی؟

در اینجا یک بحث وجود دارد که آیا این موضوع یک بحث اجتماعی و حکومتی است که نظر حاکم در آن ترجیح داشته باشد یا خیر. این‌طور که در نظر مراجع و بیان مقام معظم رهبری دیده می‌شود، تشخیص روز اول ماه بودن یا نبودن را یک امر حکومتی نمی‌دانند و آقا نیز در یکی از خطبه‌های عید فطر اشاره کردند که این یک موضوع فقهی است و هرکس باید به فتوای فقیه خود رجوع کند. نظر مراجع نیز در این موضوع مانند آقا است.

از فتوا که بگذریم، به «موضوع» می‌رسیم، اینکه آیا هلال ماه با چشم غیرمسلح رؤیت می‌شود یا خیر، وظیفه‌ی مکلف است که آن را پیگیری کند. برای مثال درباره‌ی اینکه این لکه‌ی قرمز روی لباس، خون است یا آب آلبالو، فقیه تنها می‌گوید «حکم» را بیان می‌کند که اگر خون حیوان جهنده یا انسان باشد، نجس است. اما نمی‌آید موضوع را مشخص کند که آن لکه چیست. این وظیفه‌ی مکلف است که تشخیص دهد. مراجع نیز پذیرفته‌اند که این مسئله (رؤیت هلال ماه) از جمله امور موضوعی است که مکلف باید پیگیری باشد.

[*] یعنی مکلف باید خودش استهلال را انجام دهد؟ در این حالت اگر فرد در منطقه‌ای باشد که رؤیت، سخت باشد و به اسناد مرجع خود نیز دسترسی نداشته باشد، تکلیف چیست؟

ممکن است بر فتوای مرجع خود اطمینان کند و این کافی است. اما اگر اطمینان حاصل نشد و فرد متخصص است و یا اینکه گزارش‌های موثقی به او رسیده است که ماه رؤیت شده است، اما مرجع تقلید وی اول ماه را اعلام نکرده باشد، در اینجا فرد، فتوا را از مرجع خود می‌گیرد و در مورد موضوع خودش به نتیجه می‌رسد و بر اساس همان عمل می‌کند. البته برای بسیاری این

امکان وجود ندارد و بر اساس نظر مرجع خود عمل می‌کنند. مهم فتواست که از مرجع می‌گیرد (که رؤیت باید با چشم غیرمسلح باشد یا لازم نیست در محل زندگی او یا مکان‌های نزدیک او دیده شده باشد) و حال اینکه در موضوع به نتیجه‌ی متفاوتی رسیده است که اشکالی ندارد. از این جهت ظاهراً مراجع این موضوع را که تشخیص اول ماه اجتماعی است، قبول ندارند و آن را یک امر فردی می‌دانند.

منتها آنچه در فرمایش‌های مقام معظم رهبری مورد تأکید قرار گرفته و آن را حکومتی می‌دانند، بحث اقامه‌ی نماز عید سعید فطر است. ایشان می‌فرمایند که اگر به‌طور رسمی (مثلاً از طریق صداوسیما) روزی به‌عنوان عید اعلام شد اما مرجع بزرگوار دیگری، روز دیگری را به‌عنوان عید قبول دارند، نماز عید به‌صورت جماعت، تنها در روزی که رسماً اعلام شده اقامه گردد. علت آن هم از این قرار است که این موضوع (اقامه‌ی نماز عید در روزهای متفاوت) موجب بروز درگیری در برخی مناطق شده است. برای نمونه یک عالمی که نماز را اقامه کرد، برخی مردم گفتند که قصد دهن‌کجی به نظام را دارد یا اینکه ضد ولایت فقیه است. عده‌ای نیز که هیچ‌کدام (نه آن مرجع تقلید و نه نظام را) قبول ندارند، به‌دنبال سوءاستفاده و به‌راه‌انداختن دعوا هستند. بر همین اساس رهبری فرمودند که اقامه‌ی نماز عید فطر به‌صورت جماعت یک مسئله‌ی حکومتی است.

البته مراجع عظام ما نیز الحمدلله از بصیرت بالا برخوردار بوده و همواره جلوی بروز اختلاف را گرفته‌اند. خاطرم هست در یکی از دیدارهایی که رهبر انقلاب با اعضای خبرگان داشتند، ایشان فرمودند که تشکر می‌کنم از علمایی که روز دیگری برای آن‌ها عید بود، ولی نماز را نخواندند. حتی برخی از مراجع در موضوع اثبات اول ماه نیز بر این موضوع تأکید داشته‌اند. برای نمونه زمانی که مرحوم آیت‌الله حاج آقا مجتبی تهرانی بحث اثبات اول ماه را می‌نوشتند، از طریق یکی از دوستان، من را احضار کردند و گفتند که این موارد را در اثبات اول ماه نوشتیم، نگاهی به آن‌ها بینداز تا مشکل نجومی نداشته باشد. بعداً دیدم که در رساله‌ی خود چیزی نوشتند که برای من جالب بود و آن هم اینکه اگر اعلام اول ماه توسط مجتهدی باعث اختلاف و تفرقه بین مسلمین، تضعیف نظام اسلامی و وهن مذهب شود، اعلام و اشاعه‌ی آن جایز نیست. این موضوع برای من خیلی جالب بود و تا پیش از این در رساله‌ی مراجع چنین چیزی نبود. بعد از آن از ایشان پرسیدم اینکه شما می‌گویید اعلام آن مشکل دارد، این اعلام توسط مراجع صورت می‌پذیرد و آن‌ها هم که مقلد شما نیستند که پیروی کنند و مرحوم حاج آقا مجتبی پاسخ دادند: بله! می‌دانم! اما می‌خواهم فتح بابی در این موضوع شود. نظر ایشان بر این بود که این موضوع یک منطقه‌الفراغ نیست که هرکس نظر خود را بدهد و آنجا که موجب تفرقه و وهن اسلام یا تضعیف نظام اسلامی شود، جایز نیست و بنابراین به نظر ایشان، ظاهراً اعلام اول ماه هم یک بعد اجتماعی دارد.

[*] از بحث‌های تئوریک و فقهی که خارج شویم، لطف بفرمایید و کمی در مورد فعالیت‌های ستاد استهلال و کمیت و کیفیت آن توضیح دهید.

در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲، رهبر انقلاب دستور دادند افرادی که با ستاد در ارتباط هستند، آموزش نجومی ببینند. بعد از آن برای اولین بار یک دوره‌ی آموزشی در اطراف شهر کرج با حضور صد نفر برگزار شد و این دوره منشأ برکات و خیرات فراوانی بود و از آن به بعد، گزارش‌های حاصله، گزارش‌های عادی نبود، بلکه به‌صورت علمی و دقیق نوشته می‌شد. ایشان همچنین دستور دادند که در ستاد استهلال، کارشناسان رؤیت هلال نیز حضور داشته باشند. بر همین مبنا از بهترین کارشناسان دعوت شد تا در ستاد حضور داشته باشند. بحث‌های فراوانی در آنجا صورت می‌پذیرد و آنان گزارش‌های ارسالی گروه‌های رصدی را با دقت می‌شنوند و آن‌ها را بررسی می‌کنند.

کار ما در ستاد از یک جهت غیرنجومی است، بدین معنا که در مواقعی برای ما معلوم است که دیدن هلال با چشم غیرمسلح غیرممکن است. اما در عین حال افرادی گزارش‌هایی می‌دهند و ما در این موارد نیز (علی‌رغم محال بودن به‌لحاظ نجومی) ورود پیدا کرده و گزارش‌ها را شنیده و پیگیری می‌کنیم. برای خود من در اوایل سؤال بود که با وجود ضوابط رؤیت هلال با چشم غیرمسلح (که بسیار قدیمی هم هست و شاید به هزار سال قبل یا پیش از آن بازمی‌گردد) چگونه یک فرد گزارش می‌دهد که هلال را دیده است. ما این گزارش‌ها را رصد می‌کردیم و از آن‌ها سؤالاتی می‌پرسیدیم تا صحت گزارش‌ها بررسی شود. مثلاً می‌پرسیدیم که زمان رؤیت هلال، دهانه‌ی هلال به‌سمت راست بود یا سمت چپ. مثلاً در پاسخ می‌گفت به‌سمت چپ. بعد می‌پرسیدیم کسی غیر از شما هم هلال را دیده است. پس از صحبت با شخص دوم و تکرار سؤال، فرد دوم پاسخ می‌داد که دهانه‌ی هلال به‌سمت راست بوده و در نتیجه متوجه می‌شدیم که گزارش موثق نیست و تنها یک خیال و تصور بوده است. از اینجا به اهمیت این موضوع پی می‌بریم که چرا شرع مقدس دو شاهد را کافی می‌داند. البته ما این گزارش‌ها را عیناً می‌نویسم و بدون آنکه نظر خاصی بدهیم، خدمت مقام معظم رهبری ارائه می‌دهیم. خاطرم هست که در اوایل، ایشان با دیدن یکی از گزارش‌ها گفتند که از این‌ها گمان هم حاصل نمی‌شود که هلال دیده شده، چه برسد به آنکه اطمینان حاصل کنیم.

بنابراین نقش ستاد فقط تنظیم گزارش‌هاست. در کنار این، کارهای اجرایی را مانند اینکه گروه‌ها در کجا مستقر شوند نیز ستاد انجام می‌دهد و چند هفته قبل از شروع ماه رجب یا ماه مبارک رمضان جلساتی برگزار می‌شود و بر اساس محاسبات نجومی و وضعیت ماه، در مورد چگونگی استقرار گروه‌ها تصمیم‌گیری می‌شود. علاوه بر این یک بحث کارشناسی هم صورت می‌پذیرد و از

کارشناسان در رابطه با پیش‌بینی آن‌ها نسبت به رؤیت‌پذیری ماه‌های مهم (مانند رمضان و شوال) سؤال می‌شود.

[*] چه تعداد گروه به سراسر کشور اعزام می‌شود؟

در چند سال اخیر تعداد گروه‌هایی که با ستاد در ماه‌های رمضان و شوال ارتباط دارند، به ۱۵۰ گروه می‌رسد. در ماه‌های دیگر (که خیلی‌ها نمی‌دانند در سایر ماه‌ها نیز کار استهلال صورت می‌گیرد) نیز به حدود ۴۰ تا ۵۰ گروه می‌رسد. در برخی اوقات نیز این تعداد در ماه‌های رمضان و شوال به ۱۹۰ تا ۲۰۰ گروه می‌رسد.

[*] این گروه‌ها را ستاد استهلال تشکیل داده است یا این گروه‌ها برای خودشان فعال هستند و ستاد تنها با آن‌ها ارتباط می‌گیرد؟

کارها به‌صورت استانی انجام می‌شود و در یک استان امام‌جمعه، نماینده‌ی امام‌جمعه، نماینده‌ی استانداری و نماینده‌ی شهرداری مرکز استان در ستاد حضور دارند و کارهای پشتیبانی آن مانند وسیله‌ی نقلیه، ابزار رؤیت و... را فراهم می‌کنند. هر استانی که تجربه‌ی بیشتری دارد، گروه‌های بهتر و فعال‌تری دارد. در کنار این، ستاد کارهای آموزشی نیز انجام داده است و در عین حال تشکیل گروه‌ها و پشتیبانی از آن‌ها توسط ستادهای استانی و ائمه‌ی جمعه صورت می‌پذیرد. کار اصلی هم روی دوش افراد و جوان‌ترهاست. گاهی اوقات نیز کارهای آنان بسیار قابل تقدیر است و برای نمونه رؤیت هلال در روز، کار بسیار سخت و کلافه‌کننده‌ای است. اما از آنجایی که جوان‌ها این کار را یک کار علمی و دینی می‌دانند، آن را با علاقه انجام می‌دهند.

[*] رهبر معظم انقلاب چه توصیه‌هایی به ستاد استهلال دارند و نحوه‌ی تعامل ستاد با ایشان به چه نحوی است؟ اگر سؤالاتی برای ما وجود داشته باشد، به‌صورت کتبی و بعضاً شفاهی با ایشان مطرح می‌کنیم. ایشان در آخرین جلسه‌ای که با اعضای ستاد داشتند (که به چند ماه قبل مربوط می‌شود)، از زحمات گروه‌های استهلال در سراسر کشور تشکر کردند و توصیه‌ی ایشان هم این بود که کارها با دقت و پیگیری انجام بگیرد و احساس کردم که ایشان در مجموع از کار راضی هستند.

باید در نظر داشته باشیم که این کار با این وسعت در جهان اسلام، بی‌نظیر و کم‌نظیر است. البته نواقصی هم در کار وجود دارد اما کاری که انجام می‌شود، افتخاری برای ماست؛ به‌طوری‌که امروز در دنیا در بحث دیدن هلال بسیار نازک و جوان مسابقاتی وجود دارد که در اغلب آن‌ها گزارش‌های ما اول است. جالب اینجاست، زمانی که گزارش‌ها به مراکز علمی معتبر رفته است، آن را پذیرفته‌اند و ایرانیان رکوردداران اصلی رؤیت هلال ماه در دنیا هستند و این موضوع از جمله موارد کمی است که هم جنبه‌ی دینی دارد و هم جنبه‌ی علمی.

[*] گزارش‌ها به چه نحوی خدمت ایشان می‌رسد و ایشان چگونه اظهارنظر می‌کنند؟

گزارش‌ها در استان جمع‌بندی می‌شود و رابط ما گزارش‌ها را می‌رساند و در مواقعی که گزارش حساس باشد، با آن‌ها تماس تلفنی نیز حاصل می‌شود. پس از آن، گزارش‌ها دسته‌بندی می‌شوند و برای مثال گزارش‌هایی می‌رسد که اصلاً هلال را ندیده‌اند و بررسی می‌کنیم که چرا و در چه شرایط جوی هلال رؤیت نشد. گزارش‌هایی که مبنی بر رؤیت است نیز بررسی می‌کنیم که چند نفر و در چه شرایطی هلال را دیده‌اند و چندوقن آن و حتی مدت‌زمان رؤیت نوشته شده و بعد از آن خدمت آقا ارائه می‌شود.

سیس ایشان با خواندن گزارش‌ها به جمع‌بندی می‌رسند و در مورد اعلام و نحوه‌ی آن نیز تصمیم‌گیری می‌شود. بنا بر این است که اگر چیزی برخلاف اعلام تقویم به دست نیاید، دفتر هم اعلامی نمی‌کند و تنها اگر اختلافی به وجود آمد، دفتر اطلاعیه می‌دهد. گاهی اوقات نیز پیگیری زیادی از طرف مردم می‌شود، اما روال بر این است که در صورت عدم اختلاف با تقویم، اطلاعیه‌ای صادر نمی‌شود.

[*] پس ستاد صرفاً نقش تهیه‌ی گزارش دارد؟

بله. ستاد هیچ کار فقهی انجام نمی‌دهد و نظر فقهی را مقام معظم رهبری اعلام می‌کنند. مواردی هم بوده است که گزارشی مبنی بر رؤیت هلال ماه برای ایشان ارسال شده است، اما برای ایشان اطمینان حاصل نشد. این‌گونه نیست هرچه را که ستاد بفرستد، ایشان بپذیرند. حتماً باید اطمینان لازم به‌لحاظ فقهی برای ایشان حاصل شود.

[*] در پایان خاطره‌ای هم از تعامل ستاد با معظم‌له بفرمایید.

خاطرم هست که در شهریور سال ۱۳۸۶، بحث رؤیت هلال ماه رمضان مطرح بود و وقتی گزارش‌ها از ستاد برای ایشان ارسال شد (با وجود آنکه چند گزارش بود)، رؤیت هلال برای آقا اثبات نشد. دوباره روی گزارش‌ها کار کردیم. خودم بر روی دو گروه که در بخش‌های شمالی‌تر کشور بودند، متمرکز شدم و حوالی سحر، گزارش دیگری برای ایشان ارسال کردیم، اما باز هم تأثیری نکرد. حوالی ساعت ۱۱ صبح بود که تعدادی از مسئولان دفتر آمدند و پیگیر گزارش‌ها شدند و مجدداً گزارش‌ها خدمت آقا رسید. ایشان سؤالاتی کردند که مثلاً هلالی که در تربت‌حیدریه دیده شده است، قابل تعمیم برای تهران هم هست یا خیر.

توضیح دادیم که امکان تعمیم وجود دارد. نزدیک ظهر بود که شنیدیم آقا گفتند اعلام کنید امروز، روز اول ماه رمضان است. حقیقت امر آن بود که خود من هم ترسیدم؛ چراکه اگر کسی چیزی نخورده باشد، تا قبل از ظهر می‌تواند نیت روزه کند، اگر کسی هم به نیت یوم‌الشک روزه گرفته باشد، می‌تواند نیت خود را برگرداند. اما اگر کسی چیزی خورده باشد، باید تا افطار چیزی نخورد و از آن طرف روزه‌ی قضا هم بگیرد. بالاخره مردم می‌گفتند که ستاد استهلال تا حالا کجا بود و ... اما آن چیزی که برای مقام معظم رهبری مهم بود، این بود که «شرعاً» اطمینان حاصل کنند و بنابراین در اعلام حکم شرعی و عمل به آن رودربایستی ندارند. یعنی در حقیقت، بیش از هر چیز دیگری برای آقا، موضوع دین مردم اهمیت دارد. گاهی اوقات بعضی از مردم تصور می‌کنند این کار جنبه‌ی سیاسی دارد، اما این کار اصلاً جنبه‌ی سیاسی ندارد و به این موضوع که چه کسی چه اعلامی داشته است و تعطیلات چه می‌شود و ... مطرح نیست. حتی گزارش‌هایی که به دفتر سایر مراجع نیز می‌رسد، هیچ شائبه‌ی سیاسی در مورد آن حس نکردم و مقام معظم رهبری و سایر مراجع این موضوع را جزء دین مردم می‌دانند و چیزی بیشتر از این نیست. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی